

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

caput sextum. De ministris, eorum nominis origine, receptione, & officio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

torij ad S. Frontonem, Sanctones ad S. Eutropium, Turones ad S. Julianum, Cemonanenses ad S. Julianum, Bellouacenses ad S. Lucianum, Senones ad S. Potentianum & Sabianum, Augustodunenses ad S. Andochium, Aginnenenses ad S. Firmianum (qui & Ambianensis postea fuit Episcopus) per continuam successionem te deducet. (1) Sic Tertullianus hæreticos sui temporis alloquitur. Edant, inquit, origines ecclesiarum suarum: euoluant ordinem episcoporum suorum, ita per successiones ab initio decurrentem ut primus ille episcopus aliquem ex Apostolis vel Apostolicis viris, qui tamen cum Apostolo perseverauerit, habuerit auctorem & antecessorem. Que vnica probatio ad tuendam veterem nostram possessionem sufficiens est; ut & defectus illæ continuæ successionis, quæ nouella Ecclesia apud se repetiri negare non potest, satis demonstrat, nouam illâ esse doctrinam, ac proinde falsam. Beza antecessorem Caluinum, hic socium nobis Farellum monstrabit. En tibi totam seriem. Sed ô miseram successionem, quæ ad tertium gradum non pertingit! At quemadmodum Deus ipsis diabolis quandoque ad ea quæ vult ministris vritur, ac etiam non raro ab ipsorum hæreticorum ore exprimit veritatem. Cuius rei notabilem en tibi historiam, qua & caput hoc concludam.

VII. Homo quidam honesta familia apud Mediomatricos ortus, hæreseos abreptus torrente, ad Ministerium fuerat adscriptus, & in Germaniam missus: quod ille officium aliquamdiu exercuit, ac quidem in Heluetia eo tempore quo Henricus IV. Galliarum rex, repetito Salasiorum Marchionatu & non reddito, bellum Sabaudio intulit. Hominis huius operam quum Sillerius, vir tam literis quam multarum rerum experientia ac prudentia instructissimus, commodam sibi atque vtilem fore existimaret. Genenam eum misit: quo ille profectus, Bezam, apud quem diuernerat, pro more suo ad populum phaleras iacentem, diligenter audiebat. Quodam die quum Beza textum ex cap. A& Apostolorum de S. Stephano explicaret, & Catholicæ Ecclesiæ latifus dia cum parui sui gregis, ut eam in Præfatione Psalmodiæ Beza Maroticæ appellat, angusta corte compararet, tandem ad Apostolorum successionem delapsus, inquit: Quod si aduersarij rogent, ubi sit apud nos illa successio & S. Petri sedes? Mittamus omnino hæc questionem, quum negare non possimus, personalem hanc successionem velut, de manu in manum traditam penes Papistas esse. Paulo post ad Bezam reuertitur Minister ille, ut

& alij pensionarij. *Ecquid noui haberet rogatus? Mirabile quid, inquit ille. Tum Beza. Quidnam? aut à quo? Tum ille. Certè à te ipso domine. Dixisti enim Apostolicam successionem penes Papistas esse, in dâ à S. Petro ad hæc usque tempora continuato ordine. Quod si ita est ergo nos sumus schismatici. Ibi Beza. Habent illi, inquit, successionem personalem, nos vero doctrinam. Quomodo vero, aiebat Minister, personalis successio à doctrina separari possit? ubi ergo illa capita sunt in quibus hæc doctrina residet? quinam illi erunt Pastores ad ouile legitime vocati? Tandem abrupto sermone, ne circumstantes offenderentur, bonus ille vir probe omnibus trutinatis ad Sillerium reuersus, animi sui scrupulum ei exposuit, Luteriamque primum ad Pontificis Legatum Cardinalem Florentiam, ac demum Anno M. DC. Romam profectus, à S. D. N. Clemente VIII. Pontifice, cum septuaginta sex alijs, ad Catholicæ Ecclesiæ communionem receptus fuit, tandem vero in Vasconiam venit, quod patrium solum ei interdictum esset: qui mihi ipse conuersionis suæ, cuius prima fundamenta ipse Beza iecerat, historiam narrauit.*

DE MINISTRIS, EORUM NOMINIS ORIGINE, RECEPTIONE, & OFFICIO.

CAPVT VI.

ARGUMENTUM.

- I. *Calvinus misso Episcopi nomine, Ministri nomen resinuit.*
- II. *Nominis eius origo.*
- III. *Verba Beza ad Lansaci toparcham.*
- IV. *Caluinistica Ecclesia nullos agnoscit Doctores.*
- V. *De Ministris: quorum officium in veteri Ecclesia fuit famulari, in noua, regere ac gubernare.*
- VI. *Quomodo Ministri recipiantur, nescit eis Latinum textum allegare, eorumque ars præcipua, Institutio, Salarium.*
- VII. *Quo loco monachi excucullati apud Calvinistas habeantur.*
- VIII. *De manuum impositione.*

I. **E**quidem quando mecum considero, quod nouæ ille Ecclesiæ architectus, repudiato
 Rt 2 Episcopi
 1 Vide Galliam Christianam.

Episcopi nomine, tantis sordibus illo quidem indigno, vili & abiecto Ministri titulo insigniri voluerit, non possum quin cum Genebrardo exclaimem, id certo Spiritus S. consilio factum esse, quum nomen illud in religionis materia infame sit, vel certe contemibile & abiectum. In sacrificiis enim Ministri dicebantur, qui victimam immolandam ad aram ducebant, mactabant ac dissecabant. Hinc Virgilius,

— ceciditq, inter moribunda Ministros,

de bone loquens, quæ antequam mactaretur, peste extincta conciderat. Quamuis etiam nomen hoc generale sit. Dicimus enim etiam Ministros qui circa Reges ac Principes sunt, ad accipienda mandata. Ministri vero Ecclesiæ apud Catholicos dicuntur, qui vel sacris ædibus, vel diuinis officiis inseruiunt, vt æditui, & alij. In Sacra Scriptura iudas à Pontificibus & sacerdotibus Ministros accepisse dicitur (a) quorum opera in comprehendendo D. N. Iesu Christo vteretur. Quid multis? Nouum sane est, & Ecclesiæ Maiestate indignum, nomen hoc ijs attribui qui Verbum Dei annunciant, & sacrosancta Sacramenta administrant. Neque enim apud Ethnicos solum, vt iam dixi, verum etiã in SS. literis (b) nomen hoc in deteriorẽ fere partẽ accipitur, vt apud SS. Euangelistas & alios videre est.

II. Quemadmodum verò alias sæpe in hominum vita multa fortuito accidere videntur, ita hoc quoque Ministrorum nomen casu potius quam certo consilio à Caluino noui sui Euangelij præconibus tributum fuit, supra diximus, Caluinum quum apud Pictonas esset, tres præcipue selegisse quos tamquam Apostolos ad novum Euangelium disseminandum huc illuc mitteret, nempe Veroniam, Bonum hominem, & Ramassarium sive Consarcinatorem. Ex his Bonus homo Minister vulgo dicebatur, eo quod in Ministraria (nomen est certi loci vel Collegij in Academia) Jurisprudentiæ tyronibus Institutiones Iuris prælegisset atque explicasset. Id nomen non solum ei deinceps quoque per Galliam discursans, & Calvini Euangelium prædicanti mansit, sed alijs etiam similis farinae hominibus, idem munus obeuntibus tributum fuit: ut vulgo dicerentur, Messieurs les Ministres, id est, Domini Ministri; quæ nomina ut neutiquam inter se congruant, ita vox illa Minister nec Græcis nec Latinis umquam in ea significatione usurpata fuit. Hinc iisdem postea Pastores dici voluerunt (quod tamen Calvinus numquam fecit) Protestantium sive Lutheranorum exemplo, qui

itidem repudiato Episcoporum nomine, Superintendentium nomen sibi sumpserunt. Quamuis autem palliati hi Ministri vili nomine gaudeant, nihilominus tamen Episcopale munus & honorem sibi arrogant, vt Balæi, Vadiani, Hofmeisteri, & aliorum patet exemplo. Illud vero ridiculum ac minime ferendum est, quod à ferula plerumque & imis inter Grammaticos subfellij eiusmodi homines ad tantum munus euehantur, vel ipsi potius enituntur.

III. Lanfacci dominus piæ memoriæ, Eques honoratissimus, narrauit aliquando mihi, se quum ex Legatione quadam reverteretur, per Geneuam curiositate quadam iter habuisset. Ibi Beza Caluini successorem ad se venisse, hac præfatione vsus, *Adesse pauperem Geneuensem Episcopum, salutandi ipsius, & obsequia sua deferendi causa.* Tum Lanfaccus, *Equidem promitori,* inquit, *animo hoc tuum officium accepturus & in complexum vltro ruiturus sim, si similis esses eius qui sedem hanc antehac obtinuit, nimirum ab eo qui vniuersæ Ecclesiæ præfatus missus: nisi prædecessores illi tui hac tibi sede vltro cessarint: quod mihi non sit verisimile.* Tum Beza, *illi,* inquit, *à Papa, ego à Deo ordinatus sum.* Post multa vtrimque super hac re commutata verba, Lanfaccus rogauit, cur seruire illud Ministrorum nomen sibi summissent. Ad quod Beza nihil aliud respondit, quam, non se primum Reformationis fuisse auctorem, sed descriptam ab alijs formam sequutum esse. Non esse ambitiosos illos titulos affectandos, modo res ipsa adsit. Honestum esse Ministrorum nomen, & muneri quo fungantur conveniens. Idem tamen in Commentarijs suis super Matthæum, (c) fatetur Ministri nomen esse ambiguum. Et vbi Diaconorum Ecclesiæ fit mentio, ait, Maluisse se Diaconos Græca voce, quum Ministros appellare. Idem tamen ambiguum nomen (d) cæcitatem! etiam Pastoribus suis tribuere non dubitarunt, Episcoporum interim titulum tanta ambitione affectantibus, Beza certè ipse ita appellari gaudebat, (d) vt manifestum est ex illa epistola quam Petrus Patrocalius in Pofsiaceno Colloquio ad Beza scripsit, in qua Archiepiscopi titulum ei tribuere non veretur. Vidisti hætenus, lector, aliqua ex parte Aristocraticam Caluiniæ ecclesiæ formam Quia vero eam præcæ illi Apostolicæ conformem esse iactant, age porro an

vlla
a Ioan. 18 b Matt. 5. & 25. Luc. 12. Mar. 14. c Cap. 5
d Espencans Apol. l. 3. c. 11.

vlla eius in omni Antiquitate vestigia appareant videamus.

IV. Officia Ecclesiastica apud Calvinianos tripartita fere sunt, Ministrorum, Seniorum, & Diaconorum. (e) Quibus apud Geneuenses quartus ordo fuit additus, nempe Doctorum: qui tamen vnà cum doctrina iam pene euauit; nisi forte inuisibiles illos facere velis Ordinario certe loco olim ipsis designato, iam moti sunt. Atq; ò Calvinista, si vestra ecclesiae exemplum à primitiua illa sumere voluistis, Doctorū sane nomen & munus tollere non debuistis, qui omni tempore in Ecclesia fuerunt, vt Innocentius Papa testatur. Quin etiam ipse D. Paulus Apostolus inter diuersas functiones à Deo in Ecclesia institutas Pastores & Doctores nominat. Non ego tamen Doctorum munus non omnibus in locis, sed in quibusdā tantum Ecclesijs aorum atque vltatum fuisse, illis nimirum, vbi antea vel Iudæi synagogas, vel pagani scholas suas & litterarum gymnasia habuerant. Ecclesiastica Historia Alexandrinæ Scholæ mentionem facit, post S. Marci Euangelistæ tempora instituta; vt & Doctorum in ea, Clementis, Origenis, & aliorum; nec non Cæsareanæ, cuius S. Basilii & Gregorius Nazianzenus alumni fuerunt: itemque Antiochenæ & Epheusæ. Curopalates Græcus Auctor, vbi de Constantinopolinæ Ecclesiæ Officiarijs scribit, SS. litterarū Doctores eis adscribit. Est vero hæc inter Pastores & Doctores differentia. Illi Ecclesijs, hi Scholis præsent. Illi Theologiam practicam; hi theoreticam & Scholasticam profitentur. Pastorum munus est Theologiam in politia Ecclesiarum suarum in opus deducere; Doctorum, explicare & docere. Illi Sacramenta administrant & animarum curam gerunt; hi Theologiæ arcana rimantur. En vobis antiquæ ac primitiua illius Ecclesiæ politiam atque ordinem, vestra omnino dissimilem: quæ nihil ex illis prisca Ecclesiæ exercitijs retinere voluit, eo, vt Lunnaius loquitur, quod Ministri vestri diabolo nequaquam aduersantur.

V. Sed porro videamus, quam misere Calviniani omnia confundant. Ministri concionibus ad populum habendis vacant, administrant Sacramenta, & summam in Ecclesia habent auctoritatem ac potestatem. Sed vt nulla vnquam inter hæreticos ac schismaticos in doctrina fuit concordia; sic ijdem quantum ad Ministrorum nomē ac munus, immane quantum inter se dissideant. Germani enim eos qui Ministerij funguntur munere, Pfarr-

herm appellant, id est, Pastores: alios, Superintendentes, qui vmbra quandam Episcopalis dignitatis retinent: qui tamen apud Gallos & Heluetios nullo alio, quam Ministrorum, nomine censentur. Ijdem à Valdensibus olim, quorum nonnulla adhuc exstant reliquæ, Barbi appellati sunt. (f) Angli vero etiamnum suos Archiepiscopos, Episcopos & Pastores habent. Sed nobis de nostris tantum in Gallia Calvinistis sermo erit: qui Ministri Euangelij dici volunt. At ò boni, in primitiua Ecclesia Ministri fuerunt, qui vilia tantū (etsi in Ecclesia nihil vile censei debet) vel simplicia ministeria obibant; apud vos vero illi vestri Ministri aliorum sunt Domini, & sub seruitutis nomine imperant alijs, missoque titulo, pēdum nihilominus retinent, & imperium in alios exercent. Sed qui Ministros nobis melius describat quā Cayerus, inuenio neminem, vt qui tam diu apud Calvinistas Ministri munus obicit, magnoq; in precio ob eximias animi dotes fuerit. *Tria, inquit, Ministrorum genera vniuersim reperio. Primum est eorum, qui omnibus animi viribus in litterarum studia incumbunt; eo quo nihil fere aliud curant aut expetunt quam librorū copiam. Secundum genus est eorum qui in litterarum studijs non tam anxie versantur, sed magis rei faciunda ac familia aliquanto lautius alenda inuigilant. Tertio sunt illi acerrimi disciplina exactores, qui cælum terra miscunt, neque vnquam quiescunt, quibus etiam Gallia nostra omnes calamitates ac miseriae quas hactenus passa est, & adhuc patitur, & porro patietur, nisi sibula illis ponatur, ne se omnibus rebus immisceant, acceptas debet. Hi magnarum domuum sunt exploratores, impudenter se ingerentes; secreta omnia rimantes ac detegentes, ac dissidia inter familias accendentes atque alentes: homines magna ex parte aut omnino indocti, aut semidocti. Hac Cayerus.*

VI. Vbi quis inter Calvinianos Ministerij ambit munus (cuius spe plerumque iuvenes disertulos aut alia aliqua dote insignes inescant) siue vltro, siue ab alijs persuasus, in Consistorio, præsentibus Ministris & Senioribus (qui vt plurimum ex opificum sunt numero, litteraturæ expertes) Propone-re aliquoties iuberet; tandem vero ad Colloquium admittitur. Sed inquis, quidnam rei est illud Proponere? Dicam. Datur ei caput aut versiculus aliquis ex Biblijs, ac plerumque argumenti facilis ac vulgati. Ibi ille super ea re sermonem vulgari sermone habet, ac tantum quantum potest, expli-

Rt 3

expli-

e Ord. Geneu pag. 2. & 8. f. Vid. Sos. cont. prole. Breuis ij Cochlin sept. Lutb. cap. 45.

explicat, ceteris silentio defixis, nec quidquam contradicentibus. Illud vero studiose cauendum omnibus est, ne pro concione textum Latinum allegent; quum e contra apud Catholicos concionatorem memoriam suam S. Scripturæ auctoritatibus Latina lingua prius citandis, deinde demum vernacula explicandis fatigare oporteat. At in nouella Ecclesia satis est nescio quid diserrate, tum S. Scripturæ dicta infideliter reddita ac translata, cumularim citare, non ediris sepe vel librorum vel Auctorum nominibus. Satis est illis si dicant: Sic Patrum vnus scripsit, sic sensit. Vix vllus inter eos est Latine linguæ, quam necessariam non esse autumant, vsus. Certe P. Viretus in Dialogis suis vix natam hanc Ecclesiam ignorantia arguit. Sed bene habet, quod in tantis eius angustijs interprete parum opus habent. At Catholica Ecclesia quam nullis alijs quam Orientis & Occidentis, quam late Mundus patet, limitibus concludatur, ad conseruandam vnitatem Latina lingua, vt pote omnibus fere Mundi nationibus nota, tamquam communi vinculo vtitur. Sed ad nostros Ministerij candidatos redeamus: quorum quis sacrosanctum Missæ sacrificium quam maxime traducere ac blasphemare nouit, ad id munus aptissimus iudicatur. Sed & contra Papam ac totum ordinem Ecclesiasticum linguam ac uere, & in omni sermone Romanum Antichristum intonare debet. Hoc qui facere, tum cum externo aliquo lepore Christi ac Domini nomen vsurpare nōrit, satis superque ad id munus obeundum instructus existimatur. Memini me ex hoc genere quendam in Burdigalensi suburbio ad Cathusianos concionantem audiuisse, qui sermonem suum ita erat exorsus: Magnus ille serarius (Papam intelligebat) in diaboli culina nutritus ac saginatus, &c. Hic fratres omnes applaudere, suspirare, hominisque mirabilem eloquentiam ad cælum laudibus efferre, ab ore eius denique velut alterius Periclis tonantis ac fulgurantis pendere. Vbi hoc modo candidatus ille, sine accuratiori examine, ingenij ac doctrinæ suæ dedit specimen; is qui tum cœtui præest, collectis suffragijs, eum introducit, & vel errorem demonstrat, vel si placuit, laudat. Inde dextram societatis ei porrigit, vt & reliqui, non minus misere quam ridiculo errore, vt qui ex signo amicitia & ciuilitatis, de quo S. Paulus loquitur (g), religionis signum faciant. Et hæc quidem egregia illa est manuum impositio, inter Calvinistas vsitata. Antequam vero ad Ministerium re-

cipiatur, necesse est vt Ecclesiæ alicuius petitio interueniat; ad quam ille mox proficiscitur; quod si populo placuerit, tres aut quatuor Ministri conueniunt, eumque vt fratrem & socium accipiunt, & ad Ministerium admittunt, non tamen prius quam Formulæ fidei subscripserit. Hæc enim verum est fundamentum Calvinisticæ doctrinæ, hæc S. Scriptura est Calvinistarum. His peractis, ille ad Ecclesiam à qua expectatus fuerat, vel quam Ministro destitutum nouerint, se confert. Nonnunquam etiam à Ministrorum aliquo ad destinatum locum perducitur: qui concione habita, populo noui illius Ministri electionem significat: qui vt plurimum ad mensales aliquos quibus de eo periculum faciat, eum accipit, vt apud nos pueri & equisones à dominis recipi solent. Quod si populus acquiescat, huius vel illius Ecclesiæ Minister esse, secus à miseram conditionem? facessere iubetur. Qui tamen in prouinciali Synodo recepti sunt, à populo excludi non possunt, vt illi qui in Colloquio, vt vocant, fuerunt admissi. Sed hi plerumque ad alios qui minus teretes ac delicatas aures habent mittuntur.

Ad mercedem Ministrorum quod attinet, ea viritim colligitur, ac tenuis fere est, pro cuiusque regionis vel Ecclesiæ qualitate. Anno MDLIX. quo ingens eiusmodi hominum examen Geneuæ in Galliam irrupit, Copus quidam, qui Canonicus Cleriacensis fuerat, eius pater qui Rupellæ habitauit, flagris casus, quod commentaria in Rabelijs libris scripsisset, publice dicere ausus est, Ministerium esse, gratis seruire ac populo Verbum Dei annunciare. (Id quod Anabaptistæ faciunt) At Caluini, vt Cayerus scribit, longe alia mens ac sententia erat, eoque hominem in carcerem compingi curauit, donec sententiam retractaret. Ac quamuis Geneuense Consistorium omnibus modis, etiam vi quodammodo hominem adigere conaretur vt salarium seu mercedem acciperet, ille tamen præfracte facere id detrectauit. Idem Cayerus hoc lippis & tonsoribus Geneuæ notum esse dicit. Facile scilicet intelligebat Caluinus si Ministris non alia merces quam lesuitis & Capucinis daretur, breui de toto suo Ministerio actum fore.

Quod si is qui Ministerium ambit, Monachus olim fuerit, plures aliquanto & accuratiores ceremoniæ adhibentur. Aiunt enim expectandum esse

esse dum Monachismū ille suum bene concoquat & digerat. Suspecta illis semper est Religioforum conuersio. Et quemadmodum in Catholica Ecclesia sacerdotali caractere insigniti homines non nisi multis cum ceremonijs, habitu & ordinis ademptis caracteribus, degradantur. & Judici seculari traduntur; sic monachi ac Religiosi a Ministris operose admodum excucillantur, & difficulter ad Ministerij societatem cooptantur. Fit hoc aliquando publice pro concione, aliquando in Consistorio privatim: ubi habitus religiosus ei detrahatur, non sine execratione eius a quo primum eo indutus fuerat: pedibusque conculcatur, aut laceratur. Frugatiores tamen nonnulli sunt, qui (ut est in Apostatarum Fragello) vestem illam gravior aliquo colore tinctam asseruant, ut ex ea vel uxori cycladem, vel infantibus tuniculas faciant. Ad ministerium recepto, vel etiam ante, statim uxor quaeritur, ut hoc velut trabali clavo affixus, omnem ad Catholicam Ecclesiam redeundi amittat voluntatem. Sic quidam ad nos reversus, roganti mihi num uxorem haberet, *Non, inquit, in quo summam Dei benignitatem in me agnosco. Si enim uxorem habuissem, actum de me fuisset.* Nec vero mirum hoc videri debet, quam libidinis flamma in nullis vehementius fere ardeat quam in ijs qui e claustrorum septis exsilierunt. Sic ut non spiritus, sed caro illius separationis seu apostasiae causa sit. Idque inde etiam manifestum est: quod vix sepulta una uxore, statim aliam ambiunt. & sic a tumultu nuptialem alterius thorum uno velut saltu se immittunt. Quod si quis cuculli sui & voracissimi pudicitiae memor non ita facile se ad nuptias praebat omnium oculis incessitur ac vexatur quotidie, producta memorabili hac sententia, quam aiunt e divino Lutheri ore fuisse prolatam: Eum scilicet qui uxorem non habeat, pie vivere non posse. Quasi vero non multa Christianorum fuissent millia, qui castitatem suam inviolabilem conseruauerunt quales etiam in Iudaismo, minus sane quam Christianismus perfecto, Heliae, Helisei, Esaiæ, & alij fuerunt, qui continentissime semper castissimeque vixerunt. *Quaeritur ergo, inquam Ministerij candidato uxor, atque etiam inuito pæne obruditur, ut tanto tenacius schismati adhaerescat.* Quia etiam uxorem non habere, peccatum putatur. Et ut Solon olim Miserum ut Thalem videret profectus, illud vehementer admiratus est quod nunquam uxorem duxisset. sic Beza idem Jacobo Sturmio, homini Lutheri partibus unice addicto

probro quasi dat. Postquam enim multa in eo honorifice commendasset, tandem addit, Nihil ei exprobrari potuisse, quam quod a nuptijs semper abhorruerit. O iagens probrum, etiam hominum immultum turbae virginitatem illaenam seruare! Atque hoc illud est, in quo omnes fere schismatici ac heretici conveniunt. Quis enim unquam vidit librum e Lutherorum, Calvinistarum, Zuinglianorum aut Anabaptistarum officina progressum, in quo continentia, castitas, viduitas, aut Virginitas laudetur ac suadeatur; quales multi a Tertulliano, S. Augustino, S. Chrysostomo & alijs scripti sunt, & etiamnum manibus nostris teruntur? Est ergo coniugium instar tenacissimi glutinis, quo miseri illi claustrorum desertores retinentur ne ubi iam ætatis ille calor defuerit, etiam agnatum errorem emendare, & ad Ecclesiae gremium recipere se possint. Memini nuper me aliquem ex hoc hominū genere sic loquentē audiuisse: *Quid ego misera hac (uxorem in horrore blasphemias decapitantem) quid misellus istus (tres infantes digito demonstrans) faciam? Quid his fiet si ad Catholicam Ecclesiam ego rediero? Deum rogo ut mihi sit propitius. Equidem non ignoro extra Ecclesiam me esse. Sed nullum iam restat remedium. Necessè omnino est, ut capra quo alligata est loco pascatur.* Hæc quidem ille ita loquutus est. Quam multi sunt qui nihil magis quam Catholicam Ecclesiam redire desiderant, si modo ad pœnitentiam recipi possent? Anno MDC. qui Iubilæus fuit, Minister quidam Romam profectus, suo & quinque aliorum nomine veniam à Pontifice petijt, utque repudiatis uxoris, in sæculo sibi vivere liceret. Sed Pontifex id nequaquam permittere voluit. Calvinistis quidem excucillati isti monachi adeo suspecti sunt, ut nemo qui Religiosus aliquando fuerit, Nationali Synodo præsidere possit. Vidisti hætenus quā nullis aut paucis cum ceremonijs Ministri illi constituantur. Sed quid? quod sæpe sine vlla missionē, vocatione, propositione, receptione, nonnulli propria auctoritate suggestum conscendunt, ac docendi ac concionandi munus usurpant? Certe id quidem antea non semel factum. Qui loci dominus est, si aptus ad id munus fuerit vel etiam aptum se esse existimarit, statim Doctoris officium sibi sumit, ac subditos in fide instruit, ut multi in Gallia fecerunt.

VIII. Quid iam, quaeso, veteris illius & primitivæ Ecclesiae ordinandi & consecrandi Episcopos ac sacerdotes consuetudo ac ceremoniae cum his ineptijs

ineptijs commune habuerunt? Videamus saltim quid de Episcoporum consecratione priscus ille Gallorum Apostolus S. Dionysius tradat (b). Episcopum consecrandum ait in genua ante altare prosterni, SS. libros capiti eius primum, ac deinde à consecrante precibus rite peractis, manum imponi, Sacerdotibus consecrandis itidem manus quoque ab Episcopo imponi: Diaconos vero uno tantum genu terra innixos consecrationem accipere: tum singulis crucis characterem imprimi, & ad omnes istas ceremonias Chrisma adhiberi. Et hic quidem tam Episcopos quam sacerdotes consecrandi vetus mos est, qui etiamnum in Catholica Ecclesia diligenter obseruatur. Hic ille Episcopus est, qui gregem suum tanquam Imperator exercitum præcedens, à S. Hieronymo (a) repræsentatur. Vbi vero in Caluini est Ecclesia manuum illa impositio ab Apostolis eorumque successoribus usurpata? Cuius formam Optatus describit, vñà cum benedictione Episcopali, *Adiutorium nostrum in nomine Domini*. Mirum vero, ceremoniam hanc à Caluinistis sic plane explosam esse, (d) quum Melancthon in Locis suis Communibus Ordinem Sacramentis adnumeret. Victoriam Cayerum audiamus. Nulla alia, inquit, manuum impositio apud ipsos usitata est, quamuis scriptis suis aliter proficeantur. Equidem illud vere affirmare possum, meo salius Consilio factum esse, ut ceremonia hac aliquo modo obseruata sit, dum ipsis demonstrauit, sine hac plerisque visum iri, nullum esse inter ipsos verum Ministrum: quæ tamen in Geneuensis Ecclesia Ordinatione à Caluino (c) plane est abolita; quod, ut homines isti dicunt, superiorum temporum ceremoniæ in superstitiones transierunt. Idem tamen Caluius alibi concedit, *Manuum impositionem in veris & legitimis Ordinationibus esse Sacramentum*. Eam certe Donatistæ olim quamuis schismatici, diligenter retinuerunt, ut apud S. Augustinum videre est (d): ut & Lutherani hodie, qui etiamnum ea vtuntur, adeoque eam à Catholicis Episcopis expetere voluerunt, suorum scilicet vitium ac defectum agnoscere, ut manifestum sit Acta & Colloquia inter ipsos habita legenti.

DE MINISTRORVM, SENIORVM, & Diaconorum officijs, de Synodis & Colloquijs, eorumque omnium multiplici abusu.

CAPVT VII.

ARGVMENTVM.

- I. Abusus circa Ministrorum missionem seu distributionem.
- II. Ministeria facile permutanda.
- III. Minister quandoque à plebe elegitur atque accipitur.
- IV. De Senioribus, & Superintendentibus.
- V. De Diaconis & Coryceis.
- VI. De Colloquijs, & Synodis, & ratione quam in historia Ecclesiarum suarum consicienda obseruant.

Quamuis Pastor & Grex ita inter se Relati sint, ut alterum sine altero esse non possit; apud nouos tamen istos Euangelicos Pastores sine grege reperiuntur: iidemque ex vno loco profugati, totas prouincias peruagantur, per fugium sibi & quæ ad vitam necessaria sunt magis quam animarum salutem querentes. Quum è Germania tum Geneua præcipue Ministros in Galliam nostram sturnatim aduolantes vidimus, quamuis ad certam non essent destinati Ecclesiam, nihilominus tamen iidem, si modo simplicem à quocumque attestationem, vel etiam nullam omnino attulissent, ab ea quæ prima vacabat Ecclesia recipiebantur, sic ut nonnumquam duo vel tres, pudèdè sane abusu, vni præsiderent. Atqui in Catholica Ecclesia id æquaquam permittitur, in qua semper vnus gregis vnus pastor fuit. Quam vero confusionem æqualis illa Ministrorum pluralitas, & pluralis æqualitas pariat, inde patet, quod iidem munus illud suum inter se disperdiri coacti sunt, dum hic illa, alter altera septimana præsidet, conciones ad populum habet, & alia ad Consistorium perti-

h Dion. cap. 9. Cæc. Hier. Concil. Nice. can. 4. dist. 94. a Ad Euang. ep. 85. b Lauat. de rit. Eccles. Tigur. c Fol 7. d Cont. Cræsc. lib. 3. cap. 21. Vid. lib. de commyst. Euang.